Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Jacobi Wimpfelingij Schletstatensis Elegantie maiores

Wimpfeling, Jakob

[Heidelbergae], 1499

De interiectionibus

urn:nbn:de:bsz:31-131221

contēplatione paupertatis   Re cōpoſita cū verbo ſufficit ꝑ iterū vel ecōuer
ſo q̊ vtunt̃ barbari. vt reddo. redeo. reuenio reporto. Sup̄ de v̾bis p̄cepto iiȷ
Re interdū in cōpoſitione non facit aliter denotari ꝙ̄ ſimplex verbū ſigni-
ficet: vt reſeco recido: reango: repugno. refodio. repromitto: reuinco. Lau.
Re in cōpoſitione ſex verboꝝ mutat: q̄ ſunt Refigo q̊d fixū erat educo. re-
tego q̊d tectū erat denudo Recludo. i. aperio. reuelo velamentū tollo Retexo
q̊d erat textū reddo nō textū Reſigno q̊d erat ſignatū relaxo: vel pateſacio L.
Secundū. i. iuxta: etiā ē nomē ordinis: etiā ſignificat ꝓſperū N. M. ⁊ L.
Super ⁊ ſupra differūt: quia illo vtimur cum non eſt ſpaciū intermediū
Hoc vero interiecto ſpacio. vt ſedeo ſuper lapidē magis ꝙ̄ ſupra lapidē Rur
ſus Aquila volat vel nubes pēdent ſupra nos potius ꝙ̄ ſup̱ nos. Lau.
Supra valde vehementer. Nonius Mar.   Super cū nexuq̱ȝ poſt ad-
uerbiū ſatis (vt ſatis ſuperq̱ȝ) in epiſtolis inuenit̃: hoc eſt ſatis ⁊ plus ꝙ̄ ſatꝫ.
Sub in compoſitione vel diminuit: vel clā ⁊ occulte ſignificat: vt ſubiraſcor.
hoc eſt paululū iraſcor: ſubintrat. ſuſtulit: ſubmonuit: hoc eſt clam vel occulte
intrat. tulit monuit.   Tenus poſtponitur ablatiuo in ſingulari: vt hactenꝰ
quatenus. verbo tenus capulo tenus. In plurali vero cū gtō· vt crurū tenus
aurīū tenus. hoſtiū tenus. Eſt aūt ſignificatio eius. vſq̱ȝ ad: vt vmbilico tenꝰ
id ē vſq̱ȝ ad vmbilicū. nilo tenꝰ. i. vſq̱ȝ ad nilū Lau. li. ij. ca. ix. ⁊ No· M. ⁊ F.
Trans in compoſitione perdit ns. Supra trado de verbis.
Verſus etiā poſtponitur contra naturā p̄poſitionis. vt Italiā verſus. In
uenitur etiā verſum ſicut ⁊ aduerſum. Interdū eſt aduerbiū quoties alia ad-
eſt p̄poſitio: vt ad occidentē verſus. quo quidē modo aduerbiū eſt vt vſq̱ȝ q̄ ⁊
ipſa ſic aliquando in oratione collocat̃. vt ad occidentē vſq̱ȝ Lau.

¶ De Interiectionibus

Mabo ſiue aduerbiū ſiue interiectio vox tamen blandientis eſſe
a   poteſt. aut exhortantis ſecundū Donatū. Cicero ad Curionē. ſꝫ
ſꝫ: nabo te cura. ⁊ cogita nihil noui Sidoniꝰ apollinaris. Dic dic
quod peto magne dic amabo. Et mediā ꝓducit: vt patet ex verſu.
Heu datiuo. Heu accuſatiuo iūgitur. aliquando etiā nominatiuo: vt heu
pietas heu priſca fides. Heu etiā nulli caſui ſeruit. Lau. Valla.
O affectū miſerationis ⁊ indignationis exprimit: ⁊ tribꝫ caſibꝫ ſeruit ntō
actō ⁊ vtō. vt Virgilius O fortunati. ⁊ iterū O fortunatos. Interdū o ſub
intelligitur in re leuiore: neq̱ȝ ita magni caloris: vt indignū facinus: hominē
nequam. Quod ſi excandeſceremus dicendum eſſet. O indignum facinus
o hominē nequā. Lau.   Proh dolor: proh pudor: diſtincta ſunt vocabula.
quoniā neq̱ȝ nomē cū interiectione: neq̱ȝ interiectio cū noie cōponi poteſt.
Sodes vox eſt blandiētis. Terētius. Heu puer dic ſodes. Aut ſodes. i.
ſi audes. Nonius Mar. Itē ſodes. i. ſi audes: vt ſis. i. ſi vis. Illico ꝓ inloco
Ve dtō ſeruit. Martialis. Capere cauſidicus fert̃ (Feſtus Pompeius
mea carmina qui ſis Neſcio ſi ſciero: ve tibi cauſidice. Lau.

¶ De Parentheſi.

Parentheſis interdū ornat Eſt aūt parentheſis oratio interiectio in aliam
plenā orationē: vt videris mihi Joannes (ſi dicere fas eſt) plus eq̊ laſciuire.
Per parentheſim includimus nōnunꝙ̄ aliquid eſſe tritum ac vſitatū rumo-
rem: Ita dicendo vt rumor eſt vt aiūt: vt vulgo fert̃. vt fama eſt vt ꝓuerbiū ē.
Temeſi non vtamur in ſimplicibꝫ. ſed neq̱ȝ cōpoſitis p̄ter ꝙ̄ in his in qui-
bus veteres videmus obſeruaſſe. vt Poſtea vero ꝙ̄ poſteaꝙ̄ vero. Ineq̱ȝ vici

De Partibus rhetorice

ꝓ inuicē:ſeptēꝗ trīōes ꝓ ſeptēriōneſꝗ.ſatꝫ boni viri officio fecit ꝓ ſatiſfecit

¶ De Incremento locutionis.

Poſt plenum orationis. ſenſum grauius aliquid interdū addatꝛ: vt Uir fortis omnia ꝓ rep.adibit pericula ⁊ id quidem impigre.

¶ De Partibus Rhetorice:

Exordium Narratio Petitio ⁊ cetere rhetorice partes que in orationibus obſeruantur epiſtolis neceſſarie non ſunt.

¶ De Connexu clauſularum.

Finita ſententia cum aliam commodius annectere nequimus . vtendum eſt ordinis quibuſdam aduerbijs. ceterum :preaerea:deniꝗ.

¶ De Finali orationis verbo.

Poſtrema clauſule dictio penultima ſit longa Aulus gel.li.primo ca.ſeptimo. Et ſupra de verbis precepto primo.

Nequaꝗ quatuor breues ſyllabe in fine orationis ponentur:vt vitioſe dictum eſt. Perdidi omnia bona mea.

Si monoſyllaba dictio longa finit orationem.penultima ſyllaba breuis.⁊ antepenultima longa ſit.vt Legum in rempu.prima vox.

Si monoſyllaba breuis locutionem clauſerit:penultima longa ſit:⁊ antepenultima breuis:vt Tota ſpes tua deu ſit.

¶ De Uerbis vſitatis.

Uerbis antiquiſſimis relictiſꝗ ⁊ deſitis minime vtendū eſt: vt apluda ꝓ furfure.⁊ floces pro fecibus.de hoc videatꝛ Aulus gellius.

¶ De Differentia noim ⁊ verboꝝ.

Que ſit proprietas multorum noim.⁊ que differentia videatur Laurētij totus liber quartus.Et de verboꝝ differentia videatur quintus eiuſdē De vtriuſꝗ videatur ſimiliter Nonius marcellus.

¶ De ꝑmixtione caſuū:declinationū generū ⁊ cōiugationū ꝟbi ⁊ aduerbioꝝ

Quēadmodū caſum ꝓ caſu:verbū neutrale ꝓ deponentali : nomē vnius declinationis ꝓ alia.Similiter vna coniunctio pro alia ⁊ aduerbium vnum ꝓ altero vſupata ſunt a priſcis auctoribꝫ.De his oibꝫ videatꝛ Nonius M.

¶ De ſalutatione.

Cum equali ſcribimus:aut amico ſingulari ſatis eſt poſuiſſe. Salutē plurimam. Si vero maiori: obedientiam ⁊ familiaritatem ſcribere non dedecet aut ſe ipſum commendat. Pape vero ſcribitur pro ſalute. Poſt humilimam commendationem pedum oſcula beatorum.

¶ De Supraſcriptionibus

De titulis ⁊ attributis omniū ſtatuum ac dignitatū a ſummo ad imum videantꝛ Franciſcus niger ⁊ Marius Philelphus in eoꝝ epiſtolaribus

¶ De Perſuaſione.

Quomodo in qualibet re perſuadendū ſit:quibus locis ⁊ quo ordine ſit vtendū:videatur doctrina Franciſci nigri:qui viginti. ⁊ Marij philelphi q̄ octagita epiſtolarū genera tradidit:quēadmodū rite conficiantur.

¶ Cautela.

Nemo ſe ſperet dicendi nobiliſſimā artē repēte conſeq̄ poſſe:etiā ſi ꝑcepta nr̄a ſepius relegeret:animoꝗ profundiꝰ imbiberit.niſi quotidiane incūbat exercitatiōi ſcripturꝰ litteras:lecturuſꝗ epiſtolas tū M.T. tū Phi. In q̇bꝫ plane vid:bit elegātias nr̄as paſſim ad vngu eſſe obſeruatas. Uale mi Theodorice ſuauiſſime ⁊ me ama meꝗ dulciſſimo pr̄i tuo vnice cōmenda.